

ІНСТИТУТУ ОНКОЛОГІЇ АКАДЕМІЇ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ – 80 РОКІВ

У 2000 році Інститут онкології АМН України відзначив 80-річний ювілей.

Інститут було засновано 7 липня 1920 року. До 1971 року він був розташований в центрі Києва по вул. Толстого, 7, а потім переїхав у нові корпуси в мальовничому районі міста — Голосієво (вул. Ломоносова, 33/43).

У 1920 році інститут мав назву — Київський рентгенівський інститут. У 1925 році, вперше одержавши радий-мезоторій, його перейменували в Київський рентгенорадіологічний, з відкриттям в 1934 р. клініки — в Київський рентгено-радіологічний та онкологічний інститут, а в 1991 році — в Український НДІ онкології та радіології МОЗ України. З 2000 року, після входження до складу Академії медичних наук України, офіційна назва закладу — Інститут онкології АМН України.

Науковий фундамент інституту був закладений вченими, які здобули загальне визнання світової наукової громадськості: О.А. Кронтовським, В.К. Роше, М.В. Лазаревим, М.М. Маєвським, М.А. Магатом, Г.Б. Биховським, В.М. Івановим, Р.Є. Кавецьким, І.Т. Шевченко, О.А. Городецьким, С.О. Покровським, А.І. Позмоговим, М.С. Овощниковим, С.П. Сизенко та іншими.

Основні зусилля науковців Інституту онкології зосереджені на розробці нових та вдосконаленні існуючих методів діагностики, лікування та профілактики злоякісних новоутворень, впровадженні їх в практику охорони здоров'я.

З Інститутом онкології — головним науково-дослідним онкологічним закладом України, пов'язано створення сучасної системи протиракової боротьби, мережі онкологічних диспансерів, впровадження в практику масових профілактичних онкологічних оглядів населення, створення оглядових онкологічних кабінетів тощо.

Цілеспрямоване вивчення тенденцій захворюваності і смертності населення України, спричинених злоякісними пухлинами, впливу наслідків аварії на Чорнобильській АЕС на ці показники, розроблення та впровадження Українського національного канцер-реєстру, надання кваліфікованої консультативної та організаційно-методичної допомоги установам охорони здоров'я, післядипломне навчання та підготовка кваліфікованих фахівців-онкологів і радіологів сприяє значному покращанню онкологічної допомоги населенню України.

У структурі інституту 7 науково-дослідних відділів. Серед них: клініко-хірургічний; загальної онкології та хіміотерапії; променевої діагностики та інтервенційної радіології; радіаційної онкології та ядерної медицини; патолого-анатомічний; експериментально-лабораторний; основ організації протиракової боротьби.

Клінічна база інституту має 560 ліжок, 12 операційних, клініко-лабораторну службу, поліклініку, пансіонат для приїжджих хворих.

В інституті працює 1100 співробітників, з них 109 науковців, 187 лікарів, 35 інженерів. Серед спеціалістів з вищою освітою 25 докторів і 85 кандидатів наук. В інституті працюють понад 350 медичних сестер та 460 осіб молодшого обслуговуючого персоналу.

В інститутській клініці щороку проходять лікування близько 8000 хворих, виконується більше 3000 хірургічних операцій. В поліклініці інституту, розташованій у 8-поверховому будинку, щорічно надають кваліфіковану консультативну допомогу більше як 80 000 хворих зі злоякісними пухлинами.

За час свого існування вчені інституту зробили значний внесок в розроблення та вдосконалення методів діагностики та лікування хворих зі злоякісними пухлинами.

Особливої уваги заслуговують дослідження в галузі променевої діагностики — з часу існування інституту можна простежити всі етапи розвитку вітчизняної рентгенології та радіології: конструювання нових рентгенівських апаратів та пристроїв (В.К. Роше, М.С. Овощников), розроблення нових рентгено-контрастних методик (А.І. Позмогов, І.С. Петрова, С.О. Покровський, О.Я. Сулова), комп'ютерної томографії, поєднання їх з радіологічними, ультразвуковими, хірургічними методиками.

Лауреат Сталінської премії СРСР М.С. Овощников — автор багатьох рентгенівських апаратів, на базі яких створено цілу низку оригінальних методів рентгенівського дослідження. Серед них найбільшої уваги заслуговують томофлюорограф, великокадровий флюорограф, тотальний флюорограф для одержання рентгенівських знімків людини у весь зріст на плівці зменшених розмірів, універсальний томограф «Уніком», поперечний томограф, апарат для одержання безпосередньо збільшених знімків, апарат для проведення панорамних знімків.

Особливо актуальним стало проведення лікувальних процедур під контролем рентгенівського екрану або ультразвукового дослідження (УЗД), коли шляхом підведення пункційної голки або дистальної частини фіброендоскопа можна швидко встановити вірогідний діагноз.

У відділі радіаційної онкології та ядерної медицини вперше в Україні запропоновано впровадження в медичну практику нових методів радіонуклідної діагностики та лікування раку, а також радіонуклідне дослідження функціонального стану та топографії уражень печінки, селезінки, нирок, легень, стравоходу та кісткового мозку, що має виключне значення при виборі раціонального методу лікування (В.В. Шишкіна). Вперше розроблені та впроваджуються методи комбі-

нованого та комплексного лікування хворих на рак матки та прямої кишки із застосуванням радіомодифікаторів (В.С. Іванкова).

В Інституті онкології розроблений і широко впроваджений метод передопераційної інтенсивно-концентраційної телегамматерапії в комбінованому лікуванні хворих на рак легені, стравоходу, шлунка, прямої кишки, молочної залози, матки, кістково-суглобового апарату, голови та ший, який дозволив у 2–3 рази знизити частоту виникнення ранніх рецидивів та на 15–20% збільшити 5-річну тривалість життя (І.П. Дедков, В.Л. Ганул, В.О. Черниченко та ін.). Цей метод є базовим і використовується в усіх онкологічних диспансерах України та далеко за її межами.

Ефективність цього методу значно зростає при доповненні його модифікуючими факторами — локальною гіпертермією, кріотерапією, імуномодулювальною, ультразвуковою, лазерною і магнітною терапією. Л.І. Трушкевич за розроблення та впровадження кріохірургічного методу при лікуванні хворих з пухлинами голови та ший, а І.Т. Книш — за методику імунотерапії при пухлинах кісток були удостоєні Державної премії України.

Враховуючи те, що і хірургічне втручання, і дія іонізуючої радіації та хіміопрепаратів призводить до зниження реактивності та захисних сил організму, в лабораторії клінічної імунології розробляються методи покращання імунного статусу та функціонального стану імунної системи організму при комплексному лікуванні раку (Ю.Я. Гриневич).

Новим прогресивним напрямком є розроблення та впровадження в практику інтраартеріальної поліхіміотерапії при раку шлунка, прямої кишки, печінки, молочної залози, матки, опорно-рухового апарату, органів малого таза в комплексі з передопераційною телегамматерапією, гіпертермією і хірургічним втручанням (В.О. Чорний, В.О. Кикоть, О.Г. Югринов, В.І. Тарутінов, Б.О. Толстоп'ятов, Л.І. Воробйова, В.О. Гладкий).

Відділення торакальної онкології інституту (завідувач — В.Л. Ганул) є одним з найбільших у світі центрів з хірургічного лікування хворих на рак стравоходу. Розроблені оригінальна методика накладання стравохідно-шлункового анастомозу, різноманітні методики пластики стравоходу, комбінована резекція стравоходу з резекцією аорти та ін. У відділенні накопичений унікальний досвід лікування хворих зі злоякісною тимомою. Розроблені також сучасні методи комплексного лікування хворих на рак легені з використанням поліхіміотерапії, променевої терапії, гіпертермії та імунотерапії, що дає змогу збільшити тривалість життя хворих на 20–30%.

У відділенні абдомінальної онкології під керівництвом І.П. Дедкова були розроблені нова методика тотальної гастректомії у хворих на рак шлунка, методика евісцерації органів малого таза, розширена черевно-промежинна екстирпація, а також черевно-анальна резекція прямої кишки з аорто-клубово-тазовою лімфаденектомією, що значно

підвищило радикальність операції (у 21% лімфовузлів, які були видалені, виявлено метастази). Заслугує на увагу методика субтотальної резекції шлунка з видаленням єдиним блоком дванадцятипалої кишки, головки підшлункової залози та регіонарних лімфовузлів (В.О. Чорний).

У відділенні пухлин голови, ший та модифікуючих методів лікування запропонована нова методика лікування хворих на рак язика з використанням великофракційної телегамматерапії та з лімфаденектомією. Заслугує на увагу методика внутрішньоконтактної гамма- та нейтронної терапії злоякісних пухлин верхньої щелепи (В.С. Процик).

У відділенні пухлин опорно-рухового апарату впроваджено в клінічну практику методи кістково-пластичних операцій з використанням ауто-, алопластики та полімерних матеріалів, ендопротезування великих суглобів у комбінації з променевою та інтраартеріальною поліхіміотерапією (Б.О. Толстоп'ятов).

У відділенні загальної онкології впровадження методів кріохірургії, лазерної терапії, поліхіміотерапії з емболізацією кровоносних судин сприяло значному поліпшенню ефективності лікування хворих зі злоякісними пухлинами (С.О. Шалімов).

У відділенні експериментальної фармакології і клінічної хіміотерапії є наукова група експериментальної фармакології, де створюються нові протипухлинні препарати (поліплатинен). Проводиться лікування хворих з поширеними формами злоякісних пухлин печінки, підшлункової залози, легені, кишечнику тощо.

Відділення дитячої онкології (завідувач — Г.І. Климнюк) є провідним в Україні центром з надання висококваліфікованої допомоги дітям із злоякісними пухлинами.

Створений при інституті Український лікувально-діагностичний мамологічний центр (керівник — В.І. Тарутінов) очолив організаційно-методичну роботу з надання онкологічної допомоги хворим на рак молочної залози в Україні. Заслугує на увагу методика органозберігаючих операцій з використанням селективної внутрішньоартеріальної терапії, лазерної терапії, гіпертермії, гормонотерапії та імунотерапії, проведення усіх видів реконструктивних операцій на молочній залозі.

Вагомий внесок у нові методи лікування хворих на рак статевих органів зробили наукові співробітники відділу онкогінекології: від обгрунтовано радикальних оперативних втручань до раціонально ощадливих органозберігаючих операцій у жінок молодого віку. Запропонований ними лімфорентгенологічний контроль радикалізму операції шляхом субопераційних ін'єкцій лімфатичних вузлів сприяв значному підвищенню ефективності лікування (В.К. Вінницька, Л.І. Воробйова). В цьому ж відділенні застосовуються найсучасніші методи променевої терапії, вперше в Україні впроваджено комбіновану методику поліхіміотерапії раку з ендолімфатичним введенням хіміопрепаратів на основі визначення індивідуальної

РЕДАКЦИОННАЯ СТАТЬЯ

чутливості ракових клітин та застосуванням імунomodляторів.

Велика увага приділяється визначенню імунного та ендокринного статусу пацієнтів з онкологічними захворюваннями, дослідженню ролі тимуса як ендокринного, так і цитокринного органа при пухлинному рості, розробленню методів підвищення резистентності організму, дослідженню ролі стресу в формуванні імунних реакцій при розвитку пухлин (Ю.Я. Гриневич).

Цикл праць з цієї проблеми в 1999 році удостоєний Державної премії України в галузі науки і техніки.

Розроблена методика ранньої та диференціальної діагностики лімфопроліферативних захворювань, а також комбіновані методики лікування хворих зі злоякісними лімфомами з використанням напівтотального опромінення з гемосорбцією та ендолімфатичним введенням хіміопрепаратів (Л.П. Кіндзельський).

У патолого-анатомічному відділі методика гісто-стереоскопічної мікроскопічної оцінки лікувального патоморфозу пухлини використана як критерій ефективності лікування хворих на рак (К.О. Галахін).

Особливо відчутні результати підвищення ефективності лікування раку, профілактики гнійно-запальних ускладнень після складних хірургічних втручань були одержані при використанні методів гемосорбції, енте-росорбції і детоксикації (В.А. Лісецький, О.П. Кабан).

Співробітники відділу наукових основ протиракової боротьби (З.П. Федоренко) ведуть постійний моніторинг рівня захворюваності та смертності населення внаслідок злоякісних пухлин, розробляють сучасні методи організації протиракової боротьби. На базі інституту функціонує Національний канцер-реєстр України.

Основними напрямками діяльності відділення інформації, впровадження та координації наукових досліджень є впровадження в практику охорони здоров'я нових методів діагностики, профілактика та лікування, організація та проведення монотематичних науково-практичних конференцій, видавнича діяльність (І.О. Пономарьов).

В інституті є аспірантура, клінічна ординатура, курси інформації та стажування, докторантура, де проходять підготовку вітчизняні та зарубіжні спеціалісти за фахом «Онкологія. Променева діагностика та променева терапія».

На базі інституту функціонує спеціалізована вчена рада з захисту дисертаційних робіт з онкології, променевої діагностики та променевої терапії.

Силами тресту «Київміськбуд-2» за проектом інституту «Медінвестпроект» (автори проекту: архітектор В. Буряк, інженер А. Косинський) ведеться реконструкція і розширення інституту.